

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

ΑΠΟΦΑΣΗ
ΕΠΙ ΤΟΥ ΠΑΡΑΔΕΚΤΟΥ

της προσφυγής αριθ. 36763/02
που κατατέθηκε από την *È È*
κατά της Ελλάδας

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (πρώτο τμήμα), συνεδριάζοντας στις 28 Απριλίου 2005 υπό την εξής σύνθεση:

Κύριο Λ. ΛΟΥΚΑΪΔΗ, *πρόεδρο,*

Κύριο Κ.Λ. ΡΟΖΑΚΗ,

Κυρία F. TULKENS,

Κυρία E. STEINER,

Κύριο Κ. ΗΑΖΙΥΕΒ,

Κύριο D. SPIELMANN,

Κύριο S.E. JEBENS, *δικαστές,*

και τον κύριο S. QUESADA, *αναπληρωτή γραμματέα τμήματος.*

Λαμβάνοντας υπόψη την πιο πάνω αναφερόμενη προσφυγή που κατατέθηκε στις 19 Σεπτεμβρίου 2002,

Λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υποβλήθηκαν από την εναγόμενη κυβέρνηση και εκείνες που κατατέθηκαν σε απάντηση από την προσφεύγουσα,

Αφού διασκέφθηκε, εκδίδει την πιο κάτω απόφαση:

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

Η προσφεύγουσα, κυρία Ε Ε , είναι μία ελληνίδα υπήκοος, η οποία γεννήθηκε το 1921 και είναι κάτοικος Πέτρινων Λακωνίας. Εκπροσωπείται ενώπιον του Δικαστηρίου από τον κύριο Β. Φουντούκο, δικηγόρο Αθηνών. Η εναγόμενη κυβέρνηση εκπροσωπείται από τους απεσταλμένους του αντιπροσώπου της, κύριο Μ. Απέσσο, σύμβουλο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, και κύριο Ι. Μπακόπουλο, Δικαστικό Αντιπρόσωπο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

A. Οι συνθήκες της υπόθεσης

Οι συνθήκες της υπόθεσης, όπως εξετέθησαν από τους διαδίκους, μπορούν να συνοψιστούν ως εξής:

Το 1973, μία πυρκαγιά, η οποία προκλήθηκε από πυλώνες ηλεκτρικού ρεύματος, κατέστρεψε ολοσχερώς την οικογενειακή κατοικία της προσφεύγουσας.

1. Η πρώτη διαδικασία που εισήγαγε η προσφεύγουσα – η φάση εξέτασης των μαρτύρων

Στις 20 Ιουλίου 1978, η προσφεύγουσα κατέθεσε ενώπιον του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Αθηνών μία αγωγή με την οποία ζητούσε την καταδίκη της Δημόσιας Επιχείρησης Ηλεκτρισμού («ΔΕΗ») να της καταβάλει αποζημίωση για την καταστροφή της ιδιοκτησίας της. Στις 19 Ιανουαρίου 1981, με προδικαστική απόφασή του, το δικαστήριο διέταξε την εξέταση μαρτύρων (απόφαση αριθ. 890/1981).

Στις 9 Ιουλίου 1981, η προσφεύγουσα ζήτησε τον ορισμό δικασίμου για την εξέταση των μαρτύρων. Αυτή ορίστηκε στις 16 Οκτωβρίου 1981 και στη συνέχεια αναβλήθηκε εξαιτίας των βουλευτικών εκλογών. Το Πολυμελές Πρωτοδικείο Αθηνών την όρισε για τις 19 Νοεμβρίου 1981, αλλά την ημερομηνία αυτή, η εξέταση αναβλήθηκε διότι η προσφεύγουσα δεν παραστάθηκε.

Την 1^η Ιουλίου 1986, η προσφεύγουσα κοινοποίησε για δεύτερη φορά στην ΔΕΗ την απόφαση αριθ. 890/1981 του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Αθηνών που διέταξε την εξέταση μαρτύρων.

Στις 20 Σεπτεμβρίου 1989, η προσφεύγουσα ζήτησε από το Πρωτοδικείο να της χορηγήσει νέα προθεσμία για την εξέταση μαρτύρων. Στις 6 Μαρτίου 1990, το Πολυμελές Πρωτοδικείο Αθηνών απέρριψε το αίτημα αυτό (απόφαση αριθ. 1928/1990).

Στις 29 Ιουνίου 1990, η προσφεύγουσα ζήτησε τον ορισμό μιας νέας δικασίμου ενώπιον του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Αθηνών. Στις 7 Δεκεμβρίου 1990, το δικαστήριο ζήτησε την εξέταση μαρτύρων.

Στις 10 Απριλίου 1992, η ΔΕΗ ζήτησε από το Πολυμελές Πρωτοδικείο την εξέταση μαρτύρων. Η δικάσιμος ορίστηκε για τις 23 Σεπτεμβρίου 1992, αλλά στη συνέχεια ματαιώθηκε εξαιτίας της αποχής των δικηγόρων του συλλόγου της Αθήνας.

Στις 20 Οκτωβρίου 1992, η ΔΕΗ ζήτησε μία παράταση από το Πολυμελές Πρωτοδικείο για την εξέταση των μαρτύρων. Η δικάσιμος ορίστηκε για τις 25 Νοεμβρίου 1992, αλλά στην συνέχεια ματαιώθηκε διότι η προσφεύγουσα δεν παραστάθηκε.

Στις 16 Δεκεμβρίου 1992, η ΔΕΗ ζήτησε εκ νέου τον ορισμό δικασίμου για την εξέταση των μαρτύρων. Αυτή ορίστηκε για τις 10 Φεβρουαρίου 1993 και, στη συνέχεια, για τις 7 Απριλίου 1993, αλλά και τις δύο φορές ματαιώθηκε εξαιτίας της αποχής των δικηγόρων.

Η εξέταση των μαρτύρων άρχισε στις 23 Ιουνίου 1993. Αναβλήθηκε μία φορά, εξαιτίας της πρόσκλησης εκ μέρους της προσφεύγουσας ενός μάρτυρα του οποίου το όνομα δεν είχε κοινοποιήσει προηγουμένως προς την αντίδικο και δύο ακόμη φορές, στις 11 Μαΐου και 2 Νοεμβρίου 1994, απουσία της προσφεύγουσας. Η διαδικασία εξέτασης των μαρτύρων σε ό,τι αφορά την πρώτη αγωγή περατώθηκε στις 25 Ιανουαρίου 1995.

2. Η δεύτερη διαδικασία που άνοιξε η προσφεύγουσα – η φάση εξέτασης των μαρτύρων

Την 1^η Ιουλίου 1986, η προσφεύγουσα κατέθεσε ενώπιον του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Αθηνών μία δεύτερη παρεμπόπτουσα αγωγή με την οποία ζητούσε την αναπροσαρμογή των ποσών που ζητούσε με την πρώτη αγωγή της του 1978.

Στις 28 Νοεμβρίου 1986, με προδικαστική απόφασή του, το δικαστήριο διέταξε την εξέταση μαρτύρων (απόφαση αριθ. 3139/1986). Μετά από αίτηση της προσφεύγουσας, η εξέταση των μαρτύρων ορίστηκε για τις 26 Νοεμβρίου 1987. Την ημερομηνία αυτή, η εξέταση ματαιώθηκε διότι η προσφεύγουσα δεν παραστάθηκε.

Στις 9 Δεκεμβρίου 1987, η προσφεύγουσα ζήτησε τον ορισμό μιας ημερομηνίας για την εξέταση των μαρτύρων. Η εξέταση των μαρτύρων άρχισε στις 29 Φεβρουαρίου 1988, ημερομηνία κατά την οποία αναβλήθηκε για τις 2 Μαΐου 1988. Την ημερομηνία αυτή, η προσφεύγουσα ζήτησε αναβολή, διότι δεν είχε κλητεύσει μάρτυρες. Η εξέταση ορίστηκε για τις 17 Οκτωβρίου 1988, ημερομηνία κατά την οποία η προσφεύγουσα δεν παραστάθηκε. Η εξέταση των μαρτύρων επαναλήφθηκε και περατώθηκε στις 12 Δεκεμβρίου 1988.

3. Η συζήτηση των δύο υποθέσεων στο ακροατήριο των εθνικών δικαστηρίων

Στις 29 Ιουλίου 1994, η προσφεύγουσα ζήτησε την συνέχιση της ένδικης διαδικασίας αναφορικά με τις δύο αγωγές της (αρχική και παρεμπίπτουσα) και τον ορισμό μιας νέας δικασίμου.

Η δικάσιμος ορίστηκε για τις 27 Οκτωβρίου 1994, αλλά στη συνέχεια ματαιώθηκε, διότι η προσφεύγουσα δεν παραστάθηκε.

Στις 17 Οκτωβρίου 1996, η προσφεύγουσα ζήτησε εκ νέου την συνέχιση της ένδικης διαδικασίας αναφορικά με τις δύο αγωγές της και τον ορισμό μιας νέας δικασίμου. Αυτή έλαβε χώρα στις 8 Μαΐου 1997.

Στις 30 Ιανουαρίου 1998, το Πολυμελές Πρωτοδικείο Αθηνών δέχθηκε την κύρια αγωγή της προσφεύγουσας στο σύνολό της και απέρριψε την παρεμπίπτουσα αγωγή της, διότι οι αξιώσεις που περιλαμβάνονταν σε αυτήν είχαν παραγραφεί (απόφαση αριθ. 1006/1998).

Στις 21 Δεκεμβρίου 1998 και τις 27 Μαΐου 1999 αντίστοιχα, η προσφεύγουσα και η ΔΕΗ άσκησαν εφέσεις κατά της απόφασης αριθ. 1006/1998. Η δικάσιμος ορίστηκε για τις 9 Δεκεμβρίου 1999, αλλά ματαιώθηκε την ημερομηνία αυτή, διότι η προσφεύγουσα δεν παραστάθηκε. Στις 17 Δεκεμβρίου 1999 και τις 17 Φεβρουαρίου 2000, η προσφεύγουσα ζήτησε τον ορισμό μιας νέας δικασίμου για τις δύο εφέσεις. Αυτή έλαβε χώρα στις 20 Απριλίου 2000.

Στις 20 Ιουνίου 2000, το Εφετείο Αθηνών δέχθηκε εν μέρει τις δύο αγωγές (κύρια και παρεμπίπτουσα) της προσφεύγουσας (απόφαση αριθ. 5411/2000).

Στις 24 Ιανουαρίου 2001, η ΔΕΗ άσκησε αίτηση αναίρεσης.

Στις 23 Ιανουαρίου 2002, ο Άρειος Πάγος εξαφάνισε την προσβληθείσα απόφαση και παρέπεμψε την υπόθεση ενώπιον μιας νέας σύνθεσης του Εφετείου Αθηνών. Επιπλέον, ο Άρειος Πάγος

διέταξε την προσφεύγουσα να καταβάλει στην ΔΕΗ ένα ποσό 1.350 ευρώ για δικαστική δαπάνη (απόφαση αριθ. 123/2002). Η απόφαση αυτή καθαρογράφηκε και θεωρήθηκε στις 21 Φεβρουαρίου 2002.

Στις 13 Ιουνίου 2002, το Εφετείο Αθηνών απέρριψε τις δύο αγωγές της προσφεύγουσας ως παραγραφείσες εν επιδικία (απόφαση αριθ. 6243/2002).

B. Το εφαρμοστέο εθνικό δίκαιο

Οι εφαρμοστέες διατάξεις του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας έχουν ως εξής:

Άρθρο 106

«Το δικαστήριο ενεργεί μόνο ύστερα από αίτηση διαδίκου και αποφασίζει με βάση τους πραγματικούς ισχυρισμούς που προτείνουν και αποδεικνύουν οι διάδικοι (...)»

Άρθρο 108

«Οι διαδικαστικές πράξεις ενεργούνται με πρωτοβουλία και επιμέλεια των διαδίκων (...)»

Τα πιο πάνω αναφερόμενα άρθρα καθιερώνουν αντίστοιχα τις αρχές της διαθέσεως και της πρωτοβουλίας των διαδίκων. Σύμφωνα με την αρχή της διαθέσεως, η δικαστική προστασία μέσα στο πλαίσιο των πολιτικών δικών παρέχεται μόνον εφόσον ζητηθεί από τους διαδίκους, στο μέτρο που ζητείται και εάν συνεχίσει να ζητείται. Εξάλλου, σύμφωνα με την αρχή της πρωτοβουλίας των διαδίκων, η πρόοδος μιας πολιτικής δίκης εξαρτάται εξ ολοκλήρου από την επιμέλεια των διαδίκων (Π. Γέσιου-Φαλτσή, *Civil Procedure in Hellas*, éd. Sakkoulas-Kluwer, σελ. 45 επ.).

Άρθρο 260

«Αν κατά την εκφώνηση της υπόθεσης δεν εμφανίζονται όλοι οι διάδικοι (...), η συζήτηση ματαιώνεται (...).»

ΑΙΤΙΑΣΕΙΣ

1. Επικαλούμενη το άρθρο 6 § 1 της Σύμβασης, η προσφεύγουσα παραπονείται για το δίκαιο και την διάρκεια της διαδικασίας.

2. Επικαλούμενη τα άρθρα 8 της Σύμβασης και 1 του Πρωτοκόλλου αριθ. 1, η προσφεύγουσα παραπονείται διότι η απόφαση αριθ. 123/2002 του Αρείου Πάγου προσέβαλε το δικαίωμά της για σεβασμό της περιουσίας της.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

1. Η προσφεύγουσα παραπονείται διότι η επίδικη διαδικασία δεν ήταν δίκαιη. Ισχυρίζεται, ειδικότερα, ότι ο Άρειος Πάγος επέδειξε μεροληψία και αυθαιρεσία έναντί της. Εξάλλου, υποστηρίζει ότι η διάρκεια της διαδικασίας παραγνώρισε την αρχή της «λογικής προθεσμίας», όπως αυτή προβλέπεται από το άρθρο 6 § 1 της Σύμβασης, το οποίο έχει ως εξής:

«Παν πρόσωπον έχει δικαίωμα όπως η υπόθεσίς του δικασθή δίκαιως (...) εντός λογικής προθεσμίας, υπό δικαστηρίου (...) το οποίον θα αποφασίση (...) επί των αμφισβητήσεων επί των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων του αστικής φύσεως (...).»

A. Επί της αιτίας της ελκόμενης από το δίκαιο της διαδικασίας

Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι, σύμφωνα με τους όρους του άρθρου 19 της Σύμβασης, έχει ως αποστολή να εξασφαλίζει την τήρηση

των υποχρεώσεων των Συμβαλλομένων κρατών που προκύπτουν από την Σύμβαση. Ειδικότερα, δεν είναι αρμόδιο να κρίνει τα πραγματικά ή νομικά σφάλματα που φέρονται να έχουν διαπραχθεί από ένα εθνικό δικαστήριο, εκτός αν και στο μέτρο που αυτά θα μπορούσαν να έχουν θίξει τα προστατευόμενα από την Σύμβαση δικαιώματα και ελευθερίες. Εξάλλου, αν και η Σύμβαση εγγυάται στο άρθρο 6 το δικαίωμα για δίκαιη δίκη, δεν ρυθμίζει εν τούτοις το παραδεκτό των αποδείξεων ή την εκτίμησή τους, θέματα που επομένως υπάγονται καταρχήν στην αρμοδιότητα του εσωτερικού δικαίου και των εθνικών δικαστηρίων (*Garcia Ruiz κατά Ισπανίας* [GC], αριθ. 30544/96, § 28, CEDH 1999-I).

Έτσι, το Δικαστήριο δεν διαπιστώνει καμία ένδειξη αυθαιρεσίας στην εξέλιξη της διαδικασίας ενώπιον του Αρείου Πάγου, η οποία τήρησε την αρχή της αντιμωλία συζήτησης και κατά την διάρκεια της οποίας η προσφεύγουσα είχε την δυνατότητα να προβάλει όλα τα επιχειρήματα προς υποστήριξη της υπόθεσής της.

Έπεται ότι η αιτίαση αυτή πρέπει να απορριφθεί ως προδήλως αβάσιμη, κατ'εφαρμογήν του άρθρου 35 §§ 3 και 4 της Σύμβασης.

B. Επί της αιτίας της ελκόμενης από την διάρκεια της διαδικασίας

1. Η περίοδος που πρέπει να ληφθεί υπόψη

Το Δικαστήριο σημειώνει ότι η παρούσα υπόθεση αποτελείται από δύο διαδικασίες. Η πρώτη άρχισε στις 20 Ιουλίου 1978, όταν η προσφεύγουσα κατέθεσε ενώπιον του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Αθηνών μία αγωγή αποζημίωσης κατά της ΔΕΗ. Η δεύτερη διαδικασία άρχισε την 1^η Ιουλίου 1986, όταν η προσφεύγουσα κατέθεσε ενώπιον του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Αθηνών μία παρεμπίπτουσα αγωγή με την οποία ζητούσε την αναπροσαρμογή των ποσών που είχε ζητήσει με την πρώτη αγωγή της το 1978. Αμφότερες περατώθηκαν στις 13

Ιουνίου 2002, με την απόφαση αριθ. 6243/2002 του Εφετείου Αθηνών. Η επιδικία εκτείνεται συνεπώς σε μία διάρκεια είκοσι τριών ετών και έντεκα μηνών περίπου για τέσσερις βαθμούς δικαιοδοσίας, από τα οποία περισσότερα από δεκαέξι χρόνια μετά τις 20 Νοεμβρίου 1985, ημερομηνία αναγνώρισης του δικαιώματος της ατομικής προσφυγής από την Ελλάδα.

2. Επί της ουσίας

Η Κυβέρνηση εκτιμά ότι η συμπεριφορά της προσφεύγουσας συνέβαλε σε μεγάλο βαθμό στην επιμήκυνση της διάρκειας της διαδικασίας αυτής. Σε ό,τι αφορά την διαδικασία ενώπιον του Πολυμελούς Πρωτοδικείου, η Κυβέρνηση διαπιστώνει ότι, με εξαίρεση την δικάσιμο της 16 Οκτωβρίου 1981, η οποία ματαιώθηκε εξαιτίας της διεξαγωγής των βουλευτικών εκλογών και τρεις αναβολές μικρής διάρκειας εξαιτίας της αποχής των δικηγόρων του συλλόγου της Αθήνας, όλες οι άλλες δικάσιμοι αναβλήθηκαν λόγω της απουσίας της προσφεύγουσας, γεγονός που καθυστέρησε σημαντικά την διαδικασία. Αναφερόμενη εξάλλου στον κώδικα πολιτικής δικονομίας που αφήνει την πρωτοβουλία της διαδικασίας στους διαδίκους, η Κυβέρνηση εκτιμά ότι ο χρονολογικός πίνακας βεβαιώνει την έλλειψη επιμέλειας εκ μέρους της προσφεύγουσας, η οποία καθυστέρησε υπερβολικά στις αιτήσεις ορισμού των δικασίμων. Η Κυβέρνηση συμπεραίνει ότι καμία καθυστέρηση δεν μπορεί να καταλογιστεί στις δικαστικές αρχές, οι οποίες χειρίστηκαν την υπόθεση αυτή με επιμέλεια.

Η προσφεύγουσα εκτιμά ότι η υπόθεσή της είχε υπερβολική διάρκεια και ότι το Πολυμελές Πρωτοδικείο Αθηνών είναι αποκλειστικά υπεύθυνο για τις αναβολές και τις καθυστερήσεις που σημειώθηκαν.

Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι ο εύλογος χαρακτήρας της διάρκειας μας διαδικασίας εκτιμάται σύμφωνα με τις συνθήκες της

υπόθεσης και λαμβανομένων υπόψη των κριτηρίων που έχουν καθιερωθεί από την νομολογία του, και ειδικότερα της πολυπλοκότητας της υπόθεσης, της συμπεριφοράς του προσφεύγοντος και εκείνης των αρμοδίων αρχών, καθώς και του αντικειμένου της διαφοράς για τον ενδιαφερόμενο (βλέπε, μεταξύ πολλών άλλων, *Frydlender κατά Γαλλίας* [GC], αριθ. 30979/96, § 43, CEDH 2000-VII).

Εξάλλου, μόνον οι καθυστερήσεις που είναι καταλογιστέες στις αρμόδιες δικαστικές αρχές μπορούν να οδηγήσουν στην διαπίστωση μιας αντίθετης προς την Σύμβαση υπέρβασης της λογικής προθεσμίας. Ακόμη και στα νομικά συστήματα που καθιερώνουν την αρχή της διεξαγωγής της δίκης από τους διαδίκους, η συμπεριφορά των ενδιαφερομένων δεν απαλλάσσει τους δικαστές από την εξασφάλιση της επιβαλλόμενη από το άρθρο 6 § 1 ταχύτητα (*Λιτοσελίτης κατά Ελλάδας*, αριθ. 62771/00, § 30, 5 Φεβρουαρίου 2004).

Το Δικαστήριο θεωρεί ότι η υπόθεση παρουσίαζε μία σχετική πολυπλοκότητα. Πράγματι, η επίδικη διαδικασία αναγερόταν στην εξέταση δύο αγωγών στενά συνδεδεμένων, οι οποίες, σε ένα πρώτο στάδιο διεξήχθησαν παράλληλα ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων, και στη συνέχεια ενώθηκαν κατά την διαδικασία ενώπιον του Εφετείου. Ακόμη και αν το περιεχόμενό τους ήταν παρόμοιο, πρέπει εν τούτοις να διαπιστωθεί ότι οι δύο υποθέσεις έθεσαν διακεκριμένα ζητήματα, επιβάλλοντας την εξέταση διαφόρων μαρτύρων και την συνακόλουθη επιβάρυνση της διαδικασίας, κυρίως κατά το στάδιο που προηγήθηκε αυτού της εξέτασης επί της ουσίας.

Σε ό,τι αφορά την συμπεριφορά των διαδίκων, το Δικαστήριο σημειώνει ότι η απουσία της προσφεύγουσας είναι η αιτία όλων των αναβολών της υπόθεσης ενώπιον των επιληφθέντων δικαστηρίων: μόνον η δικάσιμος της 16 Οκτωβρίου 1981 ενώπιον του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Αθηνών αναβλήθηκε εξαιτίας της διεξαγωγής των

βουλευτικών εκλογών και τρεις εξετάσεις μαρτύρων ενώπιον του ιδίου δικαστηρίου αναβλήθηκαν για βραχύ διάστημα εξαιτίας της αποχής των δικηγόρων του συλλόγου της Αθήνας. Ειδικότερα, οι διαδικασίες εξέτασης των μαρτύρων επί των δύο αγωγών της προσφεύγουσας αναβλήθηκαν πολλές φορές, τέσσερις φορές για την πρώτη και δύο φορές για την δεύτερη, εξαιτίας της απουσίας της προσφεύγουσας και μία φορά διότι αυτή δεν είχε κλητεύσει νομίμως τον μάρτυρά της. Τέλος, η δικάσιμος επί της ουσίας της υπόθεσης ενώπιον του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Αθηνών και του Εφετείου Αθηνών αναβλήθηκε και αυτή δύο φορές εξαιτίας της απουσίας της προσφεύγουσας.

Επιπλέον, η υπερβολική καθυστέρηση με την οποία η προσφεύγουσα ζητούσε τον ορισμό μιας νέας δικάσιμου κατά τα διάφορα στάδια της διαδικασίας και, ειδικότερα, μετά από τις ματαιώσεις των δικάσιμων, επέδρασε σημαντικά πάνω στην πρόοδο των διαδικασιών. Ειδικότερα, η προσφεύγουσα χρειάστηκε οκτώ χρόνια περίπου για να ζητήσει από το Πολυμελές Πρωτοδικείο τον ορισμό μιας νέας δικάσιμου για την εξέταση των μαρτύρων, μετά την αναβολή της διαδικασίας στις 19 Νοεμβρίου 1981 εξαιτίας της απουσίας της. Επίσης, πέντε χρόνια και οκτώ μήνες χωρίζουν την περάτωση της διαδικασίας της εξέτασης των μαρτύρων σχετικά με την δεύτερη αγωγή της από την αίτησή της για τον ορισμό δικάσιμου. Τέλος, η προσφεύγουσα ανέμεινε δύο χρόνια περίπου πριν να ζητήσει την συνέχιση της διαδικασίας ενώπιον του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Αθηνών μετά την αναβολή της δικάσιμου, στις 27 Οκτωβρίου 1994, εξαιτίας της απουσίας της.

Το Δικαστήριο σημειώνει ειδικότερα ότι, ενόσο οι ενδιαφερόμενοι δεν εκδήλωναν ενδιαφέρον για να επαναλάβουν την διαδικασία ενώπιον του Πολυμελούς Πρωτοδικείου και του Εφετείου Αθηνών, τα εν λόγω δικαστήρια δεν είχαν κανένα περιθώριο κινήσεων. Πράγματι, σύμφωνα με τις αρχές της διαθέσεως και της πρωτοβουλίας των διαδίκων, οι

οποίες καθιερώνονται από τα άρθρα 106 και 108 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (βλέπε πιο πάνω, *Εφαρμοστέο Εθνικό Δίκαιο*), η διεξαγωγή της διαδικασίας εξαρτάται εξ ολοκλήρου από την επιμέλεια των διαδίκων. Αν αυτοί εγκαταλείψουν προσωρινά ή οριστικά την δίκη, τα δικαστήρια δεν μπορούν να επιβάλουν την επανάληψή της με δική τους πρωτοβουλία. Η κατάσταση αυτή δεν μπορεί να παραλληλιστεί με την περίπτωση μιας τρέχουσας διαδικασίας, της οποίας η καλή διεξαγωγή πρέπει να εξασφαλίζεται από τα δικαστήρια, τα οποία οφείλουν για παράδειγμα να είναι προσεκτικά όταν πρόκειται να αποδεχθούν ένα αίτημα αναβολής, να εξετάσουν μάρτυρες ή να ελέγξουν τις ταχθείσες προθεσμίες για την σύνταξη μιας έκθεσης πραγματογνωμοσύνης (βλέπε, *Λιάδης κατά Ελλάδας*, αριθ. 16412/02, § 21, 27 Μαΐου 2004 και *Πατριανάκος κατά Ελλάδας*, αριθ. 19449/02, § 23, 15 Ιουλίου 2004).

Συνολικά, το Δικαστήριο θεωρεί ότι η συμπεριφορά της προσφεύγουσας είναι η αιτία μιας καθυστέρησης μεγαλύτερης των δεκαεπτά ετών, για την οποία δεν μπορεί να καταλογιστεί ευθύνη στο Κράτος.

Σε ό,τι αφορά την συμπεριφορά των δικαστικών αρχών, το Δικαστήριο εκτιμά ότι δεν μπορούν να τους καταλογιστούν περίοδοι αδράνειας ή αδικαιολογήτων καθυστερήσεων κατά την διάρκεια μιας διαδικασίας που περιλαμβάνει τέσσερις βαθμούς δικαιοδοσίας. Πράγματι, το Δικαστήριο σημειώνει ότι κάθε φορά που οι ενδιαφερόμενοι ζητούσαν τον ορισμό μιας νέας δικασίμου, τα επιληφθέντα δικαστήρια την όριζαν μέσα σε πολύ σύντομες προθεσμίες. Εξάλλου, το Πολυμελές Πρωτοδικείο εξέδωσε την απόφασή του μέσα σε προθεσμία περίπου επτά μηνών από την ημερομηνία της δικασίμου στην οποία παραστάθηκε η προσφεύγουσα. Σε ό,τι αφορά την διαδικασία ενώπιον του Εφετείου, αυτό αποφάνθηκε επί της υποθέσεως μέσα σε ένα διάστημα δύο μηνών μετά την δικάσιμο

στην οποία παραστάθηκε η προσφεύγουσα. Τέλος, ο Άρειος Πάγος αποφάσισε μέσα σε διάστημα ενός έτους περίπου αφού κατατέθηκε ενώπιόν του η αίτηση αναίρεσης της ΔΕΗ. Κατά την άποψη του Δικαστηρίου, οι προθεσμίες αυτές απέχουν πολύ από το να χαρακτηρισθούν παράλογες.

Λαμβάνοντας υπόψη το σύνολο των στοιχείων που συνελέγησαν και παρά την συνολική διάρκεια της διαδικασίας, το Δικαστήριο εκτιμά ότι δεν υπήρξε υπέρβαση της «λογικής προθεσμίας» με την έννοια του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης.

Έπεται ότι η αιτίαση αυτή πρέπει να απορριφθεί ως προδήλως αβάσιμη, κατ'εφαρμογήν του άρθρου 35 §§ 3 και 4 της Σύμβασης.

2. Η προσφεύγουσα παραπονείται υπό το πρίσμα των άρθρων 8 της Σύμβασης και 1 του Πρωτοκόλλου αριθ. 1 διότι η απόφαση αριθ. 123/2002 του Αρείου Πάγου της στέρησε την αποζημίωση που της είχε ήδη επιδικαστεί από το Εφετείο. Επιπλέον, υποστηρίζει ότι, αν η ΔΕΗ προβεί στην εκτέλεση της απόφασης αυτής, προκειμένου να εισπράξει το ποσό που επιδικάστηκε για δικαστική δαπάνη, η σημερινή κατοικία της θα μπορούσε να κατασχεθεί.

Το Δικαστήριο εκτιμά ότι η μόνη εφαρμοστέα εν προκειμένω διάταξη είναι το άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου αριθ. 1, το οποίο έχει ως εξής:

«Έκαστο φυσικό ή νομικό πρόσωπο έχει δικαίωμα στον σεβασμό της περιουσίας του. Κανείς δεν μπορεί να στερηθεί της ιδιοκτησίας του παρά μόνον για λόγους δημόσιας ωφέλειας και σύμφωνα με τους όρους που προβλέπονται από τον νόμο και τις γενικές αρχές του διεθνούς δικαίου.

Οι προηγούμενες διατάξεις δεν θίγουν το δικαίωμα των Κρατών να θεσπίζουν τους νόμους που κρίνουν απαραίτητους για να ρυθμίσουν τη χρήση των αγαθών σύμφωνα με το γενικό συμφέρον και να εξασφαλίσουν την πληρωμή των φόρων ή άλλων συνεισφορών ή των προστίμων.»

Το Δικαστήριο εκτιμά ότι η επικαλούμενη αξίωση της προσφεύγουσας δεν μπορεί να θεωρηθεί «περιουσία» με την έννοια του άρθρου 1 του Πρωτοκόλλου αριθ. 1, αφού αυτή ουδέποτε διαπιστώθηκε και εκκαθαρίστηκε από δικαστική απόφαση έχουσα ισχύ δεδικασμένου. Εν τούτοις, αυτή είναι η προϋπόθεση ώστε μία αξίωση να είναι βεβαία και απαιτητή και, συνεπώς, να προστατεύεται από το άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου αριθ. 1 (βλέπε *Ελληνικά Διυλιστήρια Στραν και Στρατής Ανδρεάδης κατά Ελλάδα*, απόφαση της 9 Δεκεμβρίου 1994, série A, no. 301-B, σελ. 84, § 59).

Ειδικότερα, το Δικαστήριο σημειώνει ότι, ενόσο η υπόθεσή της εκκρεμούσε ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων, οι αγωγές της δεν γεννούσαν, για λογαριασμό της προσφεύγουσας, κανένα δικαίωμα για αξίωση, αλλά μόνον το ενδεχόμενο να εισπράξει τέτοια αξίωση. Κατά συνέπεια, η απόφαση αριθ. 123/2002 του Αρείου Πάγου που απέρριψε τις αγωγές της προσφεύγουσας δεν μπορούσε να έχει ως αποτέλεσμα την αποστέρησή της από ένα περιουσιακό στοιχείο του οποίου ήταν κυρία.

Έπεται ότι η αιτίαση αυτή πρέπει να απορριφθεί ως προδήλως αβάσιμη, κατ' εφαρμογή του άρθρου 35 && 3 και 4β της Σύμβασης.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο, κατά πλειοψηφία,

Κηρύσσει την προσφυγή απαράδεκτη.

(υπογραφή)

Santiago QUESADA

(υπογραφή)

Λουκής ΛΟΥΚΑΪΔΗΣ

Αναπληρωτής Γραμματέας

Πρόεδρος

Ακριβής μετάφραση του συνημμένου
εγγράφου από τα γαλλικά.

Αθήνα, 26 Μαΐου 2005

Ο μεταφραστής

Αλέξανδρος Πετρουτσόπουλος

